

De activiteiten in 2017

Kern van het beleid

Kern van het beleid van de vereniging Leefmilieu vormt het streven naar een groen en gezond Leefmilieu. Een milieu waarin mensen veilig kunnen wonen en werken, zonder gezondheidsschade door milieubelasting en milieuoverlast. Het gaat daarbij niet alleen om negatieve ontwikkelingen te keren maar ook om te streven naar het realiseren van positieve ontwikkelingen.

Kenmerken van onze aanpak zijn daarbij:

- Mensen in heel Nederland die zich inzetten voor hun leefomgeving ondersteunen met informatie en raad en daad;
- Deze mensen waar mogelijk bij elkaar brengen, zodat een netwerk ontstaat waarin ze van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen motiveren;
- Zorgen dat de informatie die mensen nodig hebben om mee te kunnen denken en praten goed beschikbaar komt. Volgens ons moet alle relevante informatie digitaal en gratis toegankelijk zijn, op een eenvoudig toegankelijke manier;
- Nieuwe milieuproblemen bestuderen en zoveel mogelijk mensen daarover informeren en mee laten denken;
- Inspreken, beroep instellen en andere juridische middelen gebruiken;
- Bij dit alles samenwerken met milieu- en bewonersgroepen, overheden en andere organisaties;
- De activiteiten op een efficiënte en effectieve wijze uitvoeren.

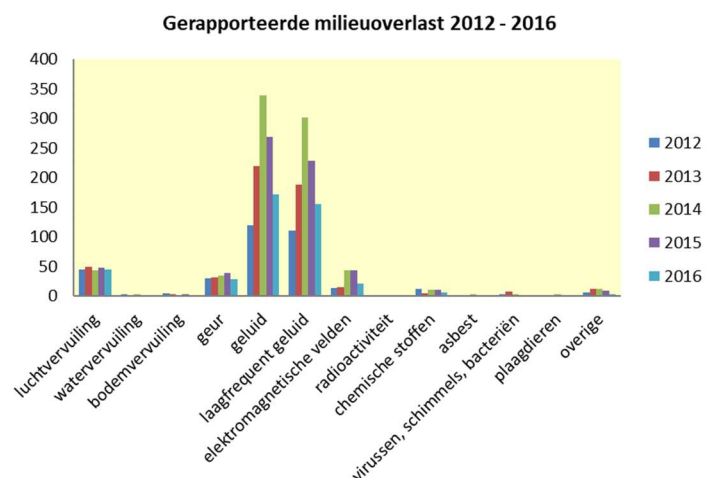
In het onderstaande overzicht zijn onze activiteiten uit 2017 op een rijtje gezet. Het was een vol jaar waarin we, met dank aan onze leden en vrijwilligers, veel konden realiseren. Dit jaarverslag is een samenvatting. Op onze website www.leefmilieu.nl staat meer en gedetailleerdere informatie.

Registratie van klachten gezondheid en milieu

Juni 2017 is de laatste jaarrapportage klachten gezondheid en milieu opgemaakt over het jaar 2016. Ook dat jaar bleek weer de enorme impact van de milieuoverlast op de melders. De overlast dringt door tot in het huis, wat het vermijden ervan vrijwel onmogelijk maakt. Relaties en gezinnen komen onder grote spanning te staan als gevolg van de gezondheidsklachten en de uitzichtloosheid.

Laag frequent geluid, elektromagnetische straling en luchtvervuiling (75% door houtstook) zijn de meest genoemde soorten overlast. Erkenning van de problemen, goede meetmethoden voor persoonlijke situaties en wet- en regelgeving is hard nodig.

Het rapport 'Meldingen 2016' is onder andere naar GGD-en, de ministeries verantwoordelijk voor milieu en gezondheid en de Gezondheidsraad gestuurd. Ook de melders en andere geïnteresseerden hebben het rapport ontvangen.

Per 1 januari 2017 zijn we gestopt met de registratie van de klachten. Inmiddels zijn er verscheidene meldpunten waar klachten over specifieke milieuoverlast gemeld kunnen worden. Leefmilieu wil de komende jaren haar capaciteit inzetten om op de belangrijkste thema's de hierboven geschetste doelen (erkenning, meten, wet- en regelgeving) dichterbij te brengen.

Burgernetwerkacademie

In maart hebben we een bijeenkomst georganiseerd met als titel '*Is hout verbranden wel duurzaam*'. Maarten Visschers legde aan de hand van gedegen onderzoek en veel voorbeelden uit waarom het stoken van hout zo ongewenst is.

Op 2 juni heeft Ewald Korevaar een interessante en leerzame inleiding gegeven over het activiteitenbesluit. Vanuit de deelnemers kwamen veel voorbeelden en verdiepende vragen, hierdoor werd het een zeer interactieve bijeenkomst.

Op 29 september organiseerde Leefmilieu met financiële ondersteuning van de opgeheven Stichting Meldpunt Gezondheid en Milieu een grote bijeenkomst over laagfrequent geluid in Amersfoort. In de bijeenkomst werden betrokkenen geïnformeerd over de laatste stand van zaken op het gebied van richtlijnen, techniek en (deel)oplossingen. Daarnaast had de bijeenkomst het karakter van een netwerkbijeenkomst waarin mensen uit het hele land die worstelen met dezelfde problematiek elkaar konden leren kennen en ondersteuning bieden. De bijeenkomst werd goed bezocht en zeer gewaardeerd.

Luchtkwaliteit – zelf meten

Het zelf meten met low cost sensoren is in 2017 voortgezet met een groep Nijmeegse burgers. De sensoren waren in 2016 opgehangen in het kader van het Smart Emissions project. Het Smart Emissions project was een samenwerking van de Radbouduniversiteit, de gemeente Nijmegen en een flinke groep andere organisaties. In 2017 is het een vrijwilligersproject geworden, in afwachting van nieuwe subsidies. Leefmilieu heeft aan de groep deelgenomen en deze ondersteund, onder andere door het maken van verslagen, voorzitterschap, opstart werkgroep burgersensorhouders.

Een lid van de werkgroep heeft samen met de geluidsdeskundige van de gemeente Nijmegen een pilot opgezet voor het meten van de geluidsoverlast van twee concerten in de Goffert. Daarvoor zijn extra sensoren geplaatst, de data zijn geanalyseerd en de uitkomsten zijn gepresenteerd o.a. op het Geluid, Trillingen en Luchtkwaliteit congres in Hoewelaken.

Sensoren blijken nog geen kant-en-klaar betrouwbare apparaten. Ook is het belangrijk met welke viewers de data gepresenteerd worden om de bruikbaarheid ervan te vergroten. We hebben de

uitkomsten ingebracht bij het RIVM dat zich op dit moment ook bezighoudt met het samen meten en zich de komende tijd wil richten op het ondersteunen van de kalibratie van de low cost sensoren.

Luchtkwaliteit – houtrook

Leefmilieu heeft in 2017 deelgenomen aan het Platform Houtrook en Gezondheid. In het Platform nemen uiteenlopende organisaties deel zoals enkele gemeenten, RIVM, Longfonds en kachelbranche. In 2017 is gewerkt in meerdere werkgroepen om te komen tot aanbevelingen voor de staatsecretaris van Infrastructuur en Milieu. Leefmilieu heeft deelgenomen aan de Werkgroep Kennis en Normering.

Belangrijk aandachtspunt is de subsidie op pellet kachels, wij vinden dat deze subsidie zo snel mogelijk moet worden afgeschaft.

Leefbaar Buitengebied

De Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is in werking getreden en volgens ons biedt deze aanpak onvoldoende garanties voor de bescherming van de natuur en het milieu. Leefmilieu heeft samen met andere organisaties een juridische bodemprocedure gevoerd om de PAS van tafel te krijgen. De Raad van State heeft besloten om prejudiciële vragen te stellen aan het Europese Hof in het kader van het PAS-proces. De uitspraak wordt in 2018 verwacht. Lopende beroepen zijn in de wacht gezet in afwachting van deze uitspraak.

Verder is mede namens Leefmilieu een klacht gestuurd naar de Europese Commissie over het Nederlandse mestbeleid. Ook hebben we de Europese Commissie verzocht Nederland niet opnieuw derogatie (uitstel) te verlenen wat betreft de Nitraatrichtlijn.

Bron: <http://maxpixel.freegreatpicture.com/Cart-Work-Transport-Wheelbarrow-Pushing-Barrow-1201543>

Pesticiden en biociden

Het RIVM leidt een onderzoek naar blootstelling van omwonenden aan gewasbeschermingsmiddelen, dat meerdere jaren zal duren. Leefmilieu neemt deel aan de klankbordgroep voor dit onderzoek. In 2017 is onderzoek uitgevoerd, de eerste uitkomsten daarvan worden in 2018 met de klankbordgroep gedeeld.

Bijeenkomsten en (Europese) samenwerking

De vereniging Leefmilieu werkt graag en veel met anderen samen.

- Individuele burgers die last hebben van een milieuvraagstuk worden ondersteund en met elkaar in contact gebracht.
- Met verschillende professionals (MOB, Van Hoof Advies, Wösten Juridisch Advies) wordt samengewerkt rond vergunningen van bedrijven en de daaraan verbonden regelgeving.
- Met bedrijven die daar prijs op stelden is (voor)overlegd over de vergunning situatie, zoals bijvoorbeeld met Engie (voorheen GDF Suez) en NXP.

- Leefmilieu heeft een supportbrief ondertekend voor het Suspect project, dit project zal onderzoek gaan doen naar het de modellering van milieuvervuiling in water onder leiding van de Radboud universiteit.
- In Nijmegen neemt de vereniging Leefmilieu van oudsher deel aan milieu-overleggen zoals het Kronenburgerforum. In dit overleg worden de gezamenlijke activiteiten van de gemeente Beuningen en Nijmegen op milieugebied besproken, samen met vertegenwoordigers van andere milieugroepen en bedrijven. Ook neemt Leefmilieu deel aan bijeenkomsten over de gebiedsvisie voor het industrieterrein in Nijmegen.
- Leefmilieu was in 2017 lid van de Europese Milieuorganisaties *Health and Environment Alliance* (HEAL) en *ECOS*, een organisatie die zich inzet voor de inbreng van milieu-informatie in het standaardisatieproces.

Health and
Environment
Alliance

Organisatie vereniging

- De Nieuwsbrief is in 2017 jaar vier maal verschenen en toegezonden aan onze leden en andere geïnteresseerden die zich geabonneerd hebben op de digitale nieuwsbrief.
- We twitteren regelmatig naar onze 170 volgers.
- De internetsite (www.leefmilieu.nl) is goed actueel gehouden. Van veel activiteiten is snel een kort bericht te vinden op de website. De site wordt veelvuldig bezocht en het is duidelijk dat mensen ons goed weten te vinden via de website.
- In 2017 heeft een voormalig vrijwilliger van de vereniging, een schadeclaim van 65000 euro ingediend bij de vereniging. Leefmilieu bestrijdt de rechtmatigheid van deze schadeclaim laat zich in deze zaak verdedigen door Hekkelman advocaten. In november 2017 was de zitting bij de rechtbank, in 2018 wordt het vonnis verwacht.
- Leefmilieu wordt regelmatig genoemd in, of benaderd voor, publicaties.

Activiteitenplan voor 2018

- De **Burgernetwerkacademie** wordt gewaardeerd en wordt in 2018 voortgezet.
- Onze activiteiten in het kader van de **bescherming van de natuur** zullen we voortzetten. Belangrijk zijn dit jaar opnieuw de juridische procedures die de (ons inziens) onhoudbaarheid van de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) moeten aantonen. In 2018 komt er een oordeel over de prejudiciële vragen over de PAS die aan het Europese Hof gesteld zijn. Dan zal blijken hoe houdbaar het Nederlandse beleid met betrekking tot stikstof is.
- We blijven werken aan de doelen voor **LFG**: vastgestelde meetprotocollen, landelijke wetgeving en het mogelijk maken van vaststellen van de persoonlijke gevoeligheid voor laagfrequent geluid.
- In het najaar zullen we, met de gelden van de opgeheven stichting MGM, een landelijke bijeenkomst organiseren over de overlast door **houtstook**.
- **Zelf meten** van milieuoverlast is van toenemend belang in de bescherming van je eigen leefomgeving. Leefmilieu zal hierover een bijeenkomst organiseren en met de *werkgroep burgersensorhouders* verder ervaring op doen.
- Oude en nieuwe milieuvraagstukken zullen onze aandacht houden. Denk aan **luchtkwaliteit (houtstook), laagfrequent geluid, pesticiden en natuurbescherming**. Wij zullen daarbij steeds een open oog houden voor de nieuwe nog onderbelichte thema's die op ons af komen.
- Ook zullen we betrokken blijven bij **vergunning**trajecten van bedrijven die een grote milieu-impact of overlast veroorzaken.
- Het actueel houden van de **website** blijft een belangrijke activiteit en daarnaast zullen we ook in 2018 weer 4 Nieuwsbrieven uitbrengen.
- In alle gevallen zullen middelen als communicatie, overleg, lobbyen, samenwerking met andere organisaties en juridische procedures deel uit maken van de mix aan activiteiten waarmee wij milieukwesties aanpakken.